

6200

U n ju

205

U n ju
y u i n u n ju t o p

891.99

U - 71

U n ju

1896

205

ՄԱՆՈՒԷԼ ԱՌՄԱ

ԱՆՈՒԺ

ՊԱՏԱՌՆԵՐ

2011

معارف عمومیہ نظارت جلیلہ سنک ۲۵ رمضان ۱۳۱۳ و ۲۷ شباط ۳۱۱ تاریخلی و ۷۱۶ نومرولی رخصتنامه سیله طبع اولغیشدر

891. 99
Ա- 71

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՅՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Յ. ՄԱՏԹԵՂՈՍԵԱՆ

1896

891.99

Ա-71

29470-47

ՊԵՊԵՔԸ

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ,
Ի լուր մայրին քաղցր նեննիկին
Մեր հրեշտակին աչերն գոցուին :

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ,
Զի մայրիկը սնարին վերեւ
Կանգնի սղահպան հրեշտակ իբրեւ :

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ,
Յուշիկ, յուշիկ քուն կը քաշէ,
Զի քունն կաթէն խիստ անուշ է :

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ,
Թումպուլ, թումպուլ տոտիկ ունի,
Դէմքն նրման է կաթ շուշանի :

12518-58

2003

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ .
Երբ արթննայ զերդ մի թռչուն ,
Կը ճըլլայ խանդով մ'անհուն :

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ .
Կաթն պատրաստ է իրեն համար՝
Սէր եւ սաչիկք բիւր , անհամար :

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ .
Ի՜նչ անուշ է այս ճագուկ միշտ՝
Որ կը ցրուէ մայրիկին վիշտ :

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ .
Ո՛հ , կակուղիկ միսն թմրեցաւ ,
Չուզէր պառկիլ , կ'զգայ մեծ ցաւ :

Աչքին լոյսն է եւ ապագան
Այս ճագուկը իր խեղճ մօրկան ,
Իր ժպիտը վարձքն է մայրին ,
Անով իր ցաւք կը փարատին :

Որորանին մէջը քնքոյշ
Պառկի մայրին ճագուկն անուշ .
Տըզ , տըզ , ճըզ , ճըզ դեղն է ձայնին
Անուշ կաթը քաղցր մայրիկին :

Ս Է Ր

Ո՛հ , կ'ուզէի սոխակ մ'ըլլալ
Եւ սըլանալ ծառոց ի մէջ
Այն անտառին մեծածառալ ,
Երգել խանդով միշտ սեռ անէջ :

Ո՛հ , կ'ուզէի ծաղիկ մ'ըլլալ
Երկնից կապոյտ գմբէթին տակ ,
Համասփռել միշտ անըսպառ
Սիրոյ բոյրեր անհանգունակ :

Ո՛հ , կ'ուզէի դետակ մ'ըլլալ ,
Հեզիկ , հեզիկ ընթանալով ,
Մրմունջներովն իմ անայլայլ
Ողջունէի դաշտերն սիրով :

Ո՛հ , կ'ուզէի զեփիւռ մ'ըլլալ ,
Արշալոյսին ծոցէն ելած՝
Ծաղկանց , մարդոց իրրեւ ի փայլ
Ո՛հ , փրչէի միշտ սեռ անանց :

Ո՛հ , կ'ուզէի աստղիկ մ'ըլլալ
Անհո՛ւն , անրա՛ւ մէջ եթերին ,
Եւ զրկէի հոգւոց թշուառ
Իբր մխիթար սեռը վերին :

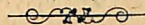
Ո՛հ , կ'ուզէի արե՛ւ մ'ըլլալ .
Գիշեր , ցօրեկ միշտ անդադար

Շողերովն իմ վառ , հըրահալ
Երգեւ սէր , սէ՛ր դարէ ի դար :

Ո՛հ , կ'ուզէի լուսին մ'ըլլալ
Դիշերուան մէջ խորհրդաւոր .
Եւ արցունքովս արծաթավառ
Ներշնչէի սէր փառաւոր :

Ո՛հ , կ'ուզէի քընա՛ր մ'ըլլալ
Լարել թելերս քաղցրահնչին ,
Եւ ներդաշնակ երգել , թնդալ
Հոգեսարսուռ սէրը կուսին :

Ո՛հ , կ'ուզէի հրեշտակ մ'ըլլալ
Բանալ թեւերս , թռչիլ ի վե՛ր ,
Երգել , պարել , խնդալ ու լալ
Միայն սէրը , սէրն գերիվեր . . . :

Տ Ե Լ Ի Խ Ա Ն Լ Ը Ն

Տեղիսանը՛ն , քա սա նայէ ,
Սիրունիկ է բեք խարախաշ .
Պոյլը , պոսլը աղուորիկ է ,
Տարիքն ըսես նէ բեք մատղաշ :

— Քա վա՛յ կըլսուա . . . առ ի՛նչ ճիրքին
Կը նայի կոր . սըւոր ի՛նչին

Հաւնեցար դուն . . . բիս չաթխըյի՞ն՝
Կէօնիւլ տըւիր հոտա՞ծ բերնին :

Զի հաւնեցա՞ր , նիշանածէս
Պասխըն է ես , կարմիր էրէս ,
Խայթան պըյըխ , հիշ չունի պէթ
Մեծկակ , սիրուն խարբուզի պէս :

— Քա վա՛յ մեղայ ինտո՞ր գէշ էս ,
Նիշանածիս ա՞ջը տնկեցիր . . .
Ֆիտան պոյլը , ապանի պէս
Դուն ալ մէկ հատ չի գտնէ՞իր :

Աչքըս փրթի , աչքըս կուշտ է ,
Քեզի պէս ալ էրկան խենդ չեմ .
Ամմա խօսքն ալ չիտակ պէտք է ,
Մարդուն այսին զահիր չլիտեմ :

— Դիւթիւնճիին բիս տըղան է ,
Մարդ կը պծգայ վըրան նայիլ ,
Քա ինտո՞ր քեզ սէր տըւեր է ,
Կ'ուզե՞ս կենճ , կենճ հալլը , մաշիլ :

Քա բիս չէ ան , պուրամ , պուրամ
Սեփ սեւ , փարլախ մազն չի տեսա՞ր .
Նիշանածիդ պէս չէ անբան ,
Հիշ մէկէն ալ վար չի մընար :

— Հե՛ , ի՛նչ ըսիր , խախանճ ջըլգիկ ,
Էրիկ տիյի ծառն կեղաս կոր .
Քեզի պէսին բիս , միս մարդիկ
Քիչ չեն , շա՛տ են , ո՞րն ըսեմ . . . ո՞ր :

Լալընիս թեքն հիմա կուտես ,
էրիկ , կընիկ գետինն անցնիք .
Բիս , միս մարդոց դուն արժան էս ,
Երկու հոտած խերով ապրիք :

Ծեռ կնիկը . — Վո՛ւյ , խախեններ , էրկան խենդե՛ր ,
Կուտէ՛ք , կուտէ՛ք ազմիշ կըլլաք .
Չունիք լամուս ըսուած բաներ
Պըտ՝ կործանէք համար աշխարհք :

Ծ Ո Վ Ը

Ալեկոծեալ ու մըթին էր
Համատարած ծովը անհուն .
Նաւապետ մը քաջ անվեհեր
Իր նաւովը ճամբայ կելէր :

Երկինք նաեւ մըթագնած էր
Կուտակման տակ ամպոց մըռայլ .
Ծով ու երկինք համապատկեր
Կազմեր էին տեսքով թշուառ :

Ի ըւր ձայնին նաւապետին՝
— Առիւծի պէս որ կը գոռար , —
Առադաստներն խեղոյն բացին
Նաւաստիներն այն դողահար :

Կը մըռնչէ՛ր հովը սաստիկ ,
Կը բարձրանար ալիք տոգոյն ,
Լըքուած , անյոյս , խեղճ նաւաստիք
Ո՛հ , չունէին երեսաց գոյն :

Նաւապետը հոժկու , բարի
Ի տես նուազիւտ , հէզ նաւաստեաց
Ալիքներէն խիստ կատաղի
Գոռաց — «Արի՛ք , մեծ է Աստուած » :

Արդ , բարկացայտ , փրփրած ալիք
Կ'սպառնային սուզել յանդունդ
Փոքրիկ նաւակն հէզ դասալիք .
Սրտերը միշտ հանելով թունդ :

Ծո՛վը անհուն , երկինք անհուն՝
Որոնց մէջը աննըշան նաւ
Կէտ մ'էր փոքրիկ , կէտ երերուն ,
Ալեաց տոկալ կարող չէր բնաւ :

Ոչ ոք կրնար պատմել ցաւեր
Ալետատան նաւաստեաց այն ,
Ծամաք չի կար՝ ուրիշ փայլէր
Փարոսի մը լոյսը միայն :

Ա՛լ ճարահատ , խեղճ նաւաստիք
Կը պոռային արտասուաթոր , —
Հա՛յր , մա՛յր , եղբա՛յր , քո՛յր , սիրելի՛ք
Կարօտ հանգչինք ծովուց ի խոր :

Այս սրտաղու աղերաներուն
Կը հասնէին իբր արձագանդ

Ծովաթռչնոց տըխուր վայելն՝
Որք գուժէին մէկ մեծ փորձանք :

Նաւապետը արձանացեալ
Ղեկը ձեռքը կը տառապէր ,
Դէմքը տըխուր , ճակատ մըռայլ
Զինք պաշարէր էին վշտեր :

Մինչ ալիքներ կը կեռային
Նաւին շուրջը կատաղաբար ,
— Թեթեւցուցէ՛ք բեռներն նաւին —
Նաւապետը կը գոռար յար :

Նաւաստիներն վերջին ճիգով
Այն մեծարժէք նաւին բեռներ ,
Վայրկենի մէջ ծովը թափելով
Կարծեցին թէ վախն կասած էր :

Մէկ մ'ալ ահեղ ալիք յանկարծ
Բացաւ փրփրած իր կուրծք անդունդ՝
Նաւ , նաւաստիք ո՛հ , զարհուրած
Մատնընցան ի դառն կորուստ :

Անակնկալ ծովու մահով
Արդեօք ո՞րքան դիակք հանգչին .
Ծովերու խորն լուռ , անխըռով
Մինչ յարութեան օրը վերջին :

Ա Ն Տ Ա Ռ Ը

Ձրգէ չեղբայր , գործերդ մէկդի ,
Եկ , երթանք սա սիրուն անտառ՝
Համատարած ուր կը ժպտի
Հաճոյք բնութեան սուրբ , պերճափառ :

Ունկնդրենք հոն նրազ թռչնոց ,
Որք դայլայկն համատարած՝
Որոց ի լուր թախիժք հոգւոց
Մեզմէ պահ մը փախչին ի բաց :

Ի՛նչ սիրուն է այս պերճ անտառ
Երեկոյեան զովիկ պահուն ,
Երբոր մէկտեղ ելնեն ի պար
Արք եւ կանայք խանդով մ'անհուն :

Տես սա առուակ տերեւոց մէջ
Միշտ աչխըրեկ կարծես խաղայ ,
Որուն ջութերն լոյսով մ'անչէջ
Կը փալւիլին տերեւոց վրայ :

Ի՛նչ չքքեղ է այս պերճ անտառ՝
Երբոր լուսնին վէտ վէտ շողեր
Իբրեւ կըբակ արծաթաժառ
Կը հրդեհեն ծառոց խումբեր :

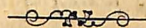
Ո՛հ , սիրելիս , այդ ժամանակ
Դիտէ անուշ , արծաթ լուսին ,

Որ կը ժպտի անհանգոճնակ
Նըման սիրոյ դիցուհիին :

Այդ սիրալի լուռութեան մէջ
Դիտէ՛ բազում դիցուհիներ՝
Որոնք պարեն խանդով մ'անվերջ,
Լուսինն նըման արծաթահեր :

Ի՛նչ գեղեցիկ պար յօրինեն
Դիցուհիներն արծաթահեր՝
Որոնք թաղեն մեզ ոսկեղէն
Երազոց մէջ ամեն գիշեր :

Որքա՛ն դժբաղդ կըլար հէգ մարդ ,
Երբ լեռ , լուսին , անտառ , աստղեր
Ձը լինէին վշտաց դեղթալի՝
Ո՛հ , յայնժամ կեանքն ասլիկ կ'արժէ՞ր :

ՀՈԳԻԻՍ ՄԵՋԸ

Թէ թռչնիկ մը թի՛ւ , թիւ թռչի ,
Երգէ զուարթ երգեր ինծի
Գարնան անուշ առաւօտուն . —
Ո՛հ , գիտցէ՛ք , որ սիրտս կը բերկրէ :

Թէ արեւ մը վառ , վառ վառի
Կապոյտ գրկին մէջ երկնքի

Բոլոր օրուան ժամերուն մէջ . —
Գիտցէ՛ք , որ սիրտս կը հրահարի :

Թէ աստղիկ մը բո՛ւլ , բուլ փայլի
Անհո՛ւն , անբա՛ւ մէջ եթերի
Լուռ գիշերուան մութ ժամերուն .
— Ո՛հ , գիտցէ՛ք , որ սիրտս կ'զմայլի :

Թէ լուսին մը լո՛ւռ , լուռ հալի
Գրկին մէջը արշալոյսի .
Երբ դիտեմ զայն մութ ժամերուն .
— Ո՛հ , գիտցէ՛ք , որ սիրտս կը մարի :

Երբ գեփիւռ մը յուշի՛կ , յուշիկ
Կը փայլայէ զիս անուշիկ
Առաւօտեան զովիկ պահուն . —
Ո՛հ , կը խայտայ յիս զիմ սրտիկ :

Երբոր ծովը ծա՛լ , ծալ ծըփայ
Առաւօտեան պահուն վըրայ .
Մուփ , ծուփ ալիք ծըփան քաղցրիկ . —
Գիտցէ՛ք , հոգի՛ս կը սարսըռայ :

Երբ գառնուկներ մէ՛ , մէ՛ մայեն
Կանա՛նչ , քաղցրի՛կ մարգագետնէն
Անուշ խոտերն միշտ կրծելով . —
Գիտցէ՛ք , իղձերս յիս կը կայտուն :

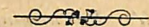
Երբ վըտակներ վէ՛տ , վէտ վիտան ,
Ձովիկ , զովիկ մարդոց ջուր տան
Օրուան տա՛ք , տաք ժամերուն մէջ . —
Ո՛հ , իղձերս յիս կը զովանան :

Կաթի՛ւ, կաթի՛ւ երբ կաթիլըթի
Տըխուր անձրեւն սե՛ւ երկնքի
Ամբողջ երկար ձմեռուան մէջ . —
Գիտցէ՛ք, հոգի՛ս ալ կը տխրի :

Երբ ծաղիկներ կաս կարմրին
Իբրեւ բնութեան փառաց վերջին
Լինին յուզիչ մընացորդներ . —
ՀՈԳԻՈՎԼՍ անոնց սիրահարի՛մ . . . :

Երբ հանդիպի վարդ մէկ կոյսի ,
Քաղե՛լ կ'երթամ ծաղիկք փունջի
Որով հրճուի անոր սիրտը . —
Ո՛հ , գիտցէ՛ք , որ սիրտս կը յուզուի :

Օրիորդաց երբ մի խմբակ
Երգեր կ'երգէ անհանգուճակ
Փափո՛ւկ , յուզի՛չ , անո՛ւշ ձայնով . —
Յիս ծընի ո՛հ , իղճերու կեանք :

Գ Ա Ր Ո Ւ Ն

Վերստին դարունը կուգայ . կանանչներու ,
ծաղիկներու այդ գերազանց եղանակը՝ ուր բնու-
թիւնը երիտասարդ կոյսի մը պէս իր ամենէն փա-
ռաւոր արդուզարդերը պիտի հագնի :

Ծաղիկներու զիւթող եւ քաղցրաբոյր ցեղը իր

անմեն հրապոյրներով երեւան պիտի գայ՝ որոնց
թագուհին՝ վարդը , — սիրահարներու խորհրդա-
նշանը — , կաս կարմիր եղած դունատ եւ ամոյն
օրիորդները իր մարգարտէ արցունքներով պիտի
մխիթարէ եւ ժամանակ մը անոնց այտերը եւ
չրթունքները յուզիչ կարմիրով մը պիտի ներկէ :
Դերասաններուն եւ դերասանուհիներուն անմենէն
ախորժելի ներկայացումներուն եղանակն է այդ ,
որովհետեւ փունջեր եւ ծաղիկներով լեւիեցուն
կողովներ իրենց յաջողութիւնները պիտի պսակեն :
Թռչուններն ալ այս եղանակէն կը ներշնչուին , եւ
իրենց էն ճարտար ֆունսրոյները կը կազմակերպեն
իրիկուան լուսեան ժամանակ՝ երբ համատարած
երկնակամարը իր փաշիլուն կանթեղներով կը զար-
դարուի եւ լուսինը խորհրդաւոր պայծառութիւն
մը հազած իր արծաթ ճառագայթները բնութեան
մութ եւ նաեմ անկիւնները կը քամէ , թուիներուն
մէջ ուրկէ գողտրիկ զոյգ , զոյգ ամուլներու զլուս-
ներ դուրս կ'երկննան սիրոյ բովանդակ ջերմու-
թեամբ համակուած , եւ որոնք արտասովոր հիա-
ցումներու մէջ թաղուած կ'ունկնդրեն մեծ ձորե-
րուն եզերքները ուղղահայեաց բարձրացող ծառե-
րուն վրայ իրարու հետ մրցող սոխակներուն հոգե-
սարսուռ նուագին . . . : Անդին բանաստեղծները
կտոր մը թուղթ առած լուսին ճրագով տիեզեր-
քին էն չքեղ գաւառները կ'առաջնորդուին , մինչ-
դեռ միւս կողմանէ իրենց հրավառ երեւակայու-
թիւններուն առջեւ ծովը կը փռուի իր արծաթէ
վէտվէտումներով փայփայող զեփիւռի մը քաղցր
աղբեցութեան տակ . . . եւ որ աւելին՝ առուակ-

ները իրենց ջինջ ջուրերը թափելով նուրբ միմունջ
մը կարտագրեն եւ զայն բնութեան համանուագին
հետ կը խառնեն եւ ո՛հ, առաուն կանուխ ցօղա-
թուրմ խոտերուն վրայ՝ արեգակին նախարձակ
ճառագայթներուն տակ, գառնուկները կը խայտան
ու կը մայեն . . . :

Բնութեան կոյսը գարունն է՝ մարդկութեա՞նը . .
ո՞րն է գերազանցը . . . մին միւսէն գերազանց :
Կարծեմ մահկանացուներս երկուքն ալ հաւա-
սարապէս կը սիրենք . . . :

2013

